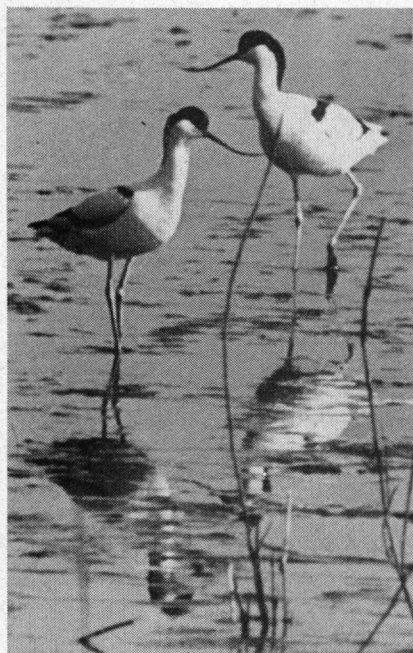

De kluten van de Dollard bedreigd!

Uit onderzoekingen van S. T. Tjallingii (Waddenbulletin 1971, nr. 1) naar biotoop, voedsel en wijze van voedselzoeken van de kluit is gebleken, dat de zee-duizendpoot (*Nereis diversicolor*) het voornaamste voedsel is. De kluit geeft de voorkeur aan de plaatsen met het hoogste slibgehalte en accepteert daarbij een minder grote dichtheid van de zee-duizendpoot. Zandige plekken worden minder bezocht.

Volgens de schrijver (zo vervolgt hij in Waddenbulletin 1971, nr. 2) pleisteren er op de Dollard, het enige brakwater-getijengebied in het noorden na de afsluiting van de Lauwerszee, grote aantallen steltlopers, eenden en ganzen. Op één moment 100.000 vogels is geen uitzondering, w.o. dan 16 à 19.000 kluten. Met de inpoldering van 800 ha slikken en kwelders is begonnen. En wat zijn hiervan de gevolgen voor de kluten? In de broedtijd zijn er ca. 600 paren. Voor 375 paar zal door de uitvoering van het plan het broedterrein verdwijnen. Dat is 61 % van de Dollardpopulatie en 9 % van de Nederlandse

Kluten

Foto: Kees ten Haken

populatie. In Nederland zijn de buitendijkse terreinen de belangrijkste klutenbiotopen.

In de trektijd komen hier veel kluten uit noordelijke broedgebieden (West Duitsland, Denemarken en Zuid Zweden) ruïen. Door de inpoldering zullen aldus schrijver vrijwel zeker alle geschikte hoogwatervluchtplaatsen verloren gaan. De functie van de Dollard als pleisterplaats van de noordwest-Europese kluten komt daardoor ernstig in gevaar.

Schrijver pleit voor het treffen van voorzieningen (o.a. aanleg van dammen) teneinde daardoor enkele vervangende broed- en hoogwatervluchtplaatsen te doen ontstaan.

H. J. Lichtenbeld

De noodzaak van natuur- en milieubeheer

Te veel discussie, werk- en actiegroepen, politici, ambtenaren en andere mensen die zich druk maken om het natuur- en milieubeheer in ons land werken zonder voldoende achtergrond. Het doel van hun streven is meestal wel duidelijk, maar het waaróm blijft vaak in nevelen gehuld. Men voelt bijvoorbeeld dat het onjuist is om natuurgebieden om te zetten in militaire oefenterreinen of om nóg een petrochemische industrie op de Maasvlakte te projecteren, maar waarom die militaire oefenterreinen of die industrie juist op die plek ongenest zijn is vaak ook voor de „verontrusten” onvoldoende duidelijk, en kan daarom niet duidelijk worden gemaakt aan een groter publiek. Dit ontbreken van een duidelijke bewegreden is een verzwakking van het natuur- en milieubehoud. Het is noodzakelijk dat de motieven tot natuur- en milieubeheer duidelijk worden omschreven, en met dit doel werd dit boek geschreven.

Onder redactie van Drs. J. Th. J. M. Willems: De noodzaak van natuur- en milieubeheer. Medewerkenden: Ir. A. J. Beenhakker, Prof. Dr. P. Korringa, Ir. F. M. Maas, Prof. Dr. A. G. M. van Melser, Prof. Dr. M. F. Mörzner Bruyns, Drs. W. L. G. Sliepen, Prof. Dr. J. W. Tesch, Dr. W. Teunissen, Prof. Dr. G. J. Vervelde, Dr. A. D. Voûte, Prof. Dr. V. Westhoff. 180 pag., 14 foto's (1971). Uitg. A. W. Bruna & Zoons Uitg. Mij., Utrecht/Antwerpen. Prijs f 12,50.

De nachtmerrie van de technologie

Gordon Rattray Taylor, reeds eerder bekend van „De biologische tijdbom” confronteert ons nu met de rampzalige gebeurtenissen die zich kunnen voordoen als de mens er mee doorgaat in te grijpen in het oneindig complexe natuurlijke gebeuren, zonder zich voldoende in de mogelijke gevolgen daarvan te hebben verdiept. Wij zullen in de toekomst met huiveringwekkende problemen worden geconfronteerd zoals: de steeds sneller groeiende wereldbevolking (omstreeks het jaar 2040 zal het maximaal mogelijke van 15 miljard mensen zijn bereikt), plannen om de ijskap van de Noordpool te doen smelten met als mogelijk gevolg dat een deel van de wereld, w.o. het grootste deel van Nederland, onder water komt te liggen, regelmatig terugkerende overstromingen tengevolge van ontbossing, hevige insectenplagen als gevolg van kunstmatige oases, snelle toename van giftig lood in de atmosfeer enz. Het is een oproep tot de mens tijdig van zijn dwalingen terug te keren, opdat zijn kinderen en kleinkinderen hem niet zullen aanklagen wegens de dan onherstelbare schade die hij heeft aangericht. De technologie is een nachtmerrie geworden en het wordt tijd dat wij wakker worden voordat we in onze slaap door de dood worden verrast.

Gordon Rattray Taylor: De nachtmerrie van de technologie. Uit het Engels vertaald door A. G. Jongejans-Meyer. 288 pag. (1970). Elseviers paperbacks voor de jaren zeventig. Uitg. Elsevier, Amsterdam/Brussel. Prijs f 11,50.

Coördinatie Comité

Bescherming Vogels in België

In het Driemaandelijks Mededelingenblad (april-mei-juni 1971) van het CCBV in België vinden wij nieuwe gegevens over de vogelvangst in België. Tevens heeft het CCBV de goed gedocumenteerde studie „La tenderie dans le Luxembourg belge” door B. Francois, (zie ook pag. 525) welke verscheen in het januari 1971 nr. van het maandblad „Les naturalistes belges”, opnieuw gepubliceerd in het april-mei-juni nummer van het franstalige mededelingenblad „Feuille de contact du C.C.P.O.”. Deze uitgebreide geïllustreerde studie (31 pag.) wordt aan belangstellenden toe-

gezonden, mits een bedrag van 20 Belgische francs overgemaakt wordt op postgirorekening 4495.95 van Vogelbescherming, Brasschaat, België.

De Boschplaat

Een trouw bezoeker van de Boschplaat op Terschelling, Albert Gols, stelde een boekje samen waarin de historie, de vogels en de planten van dit Europees reservaat bekeken worden. In het laatste hoofdstuk „Wat zal de toekomst brengen?” eindigt Gols, die geen onbekende voor tv. kijkers is, met „het is niet zo belangrijk een klein stukje Waddengebied te beschermen als men nog in het ongewisse verkeert over wat er met het overige deel staat te gebeuren”. Foto's en zwart-wit tekeningetjes illustreren dit populaire boekje. Niet alle tekeningetjes van de vogels zijn even geslaagd.

Een boekje dat wij de natuurminnende vacantienganger van harte aanbevelen.

J.T.

Albert Gols: De Boschplaat. Europees natuurreservaat. 112 pag. 12 foto's en vele pentekeningen. (1971). Uitg. Het Wereldvenster, Baarn. Prijs f 12,50.

Ooievaars in Friesland

In dit boekje vinden wij de geschiedenis van de ooievaar in Friesland beschreven. Het is van de hand van G. Bosch en geheel in het Fries geschreven. Ooievaarsnesten genoten de belangstelling van zo'n heel dorp waar de ooievaars woonden. Bosch schrijft over de ooievaar in de folklore, het voedsel, de achteruitgang van de ooievaar in de omliggende landen, de nestbouw, zijn gedragingen, over aankomst en vertrek, over troepvorming (meer dan eens werden ruim 30 ex. bijeen waargenomen), plaatstrouw, ooievaars op de Waddeneilanden en geeft een overzicht en grafiek van de nesten in Friesland tussen 1931 en 1968. In 1953 en 1954 werd een ooievaar die naar nestmateriaal zocht op een kerkhof waargenomen, waarbij de vogel het eigen spiegelbeeld in een grafsteen aanviel!

J.T.

G. Bosch: Earrebarren yn Fryslân. 42 pag., 5 ill., vertaling in het Fries door G. Sinnema. Uitg. B. F. V. W. en publ. nr. 369 van de Fryske Akademy, Leeuwarden. Verkrijgbaar door storting op giro 966255 van adm. „Vanellus”, Sneek. Prijs f 3,25 (franco per post).

Wadvogels op Vlieland (deel 2)

Naar aanleiding van het 4e Werkgroepkamp in augustus 1969 van de Vogelwerkgroep der CJN werd een gestencilde uitgave samengesteld van de uitgewerkte resultaten.

Frank de Miranda geeft allereerst informatie over Vlieland en de Richel, waarna Jan van der Kamp en Frank de Miranda aantallen en soorten van het eiland vermelden en dagtrek over de Noordzee bespreken met daarbij een overzicht van de waargenomen vogelsoorten tussen 1 en 20 augustus 1969. Gert Sleeuwenhoek brengt verslag uit over de „Kleine meeuwen (kok- en stormmeeuw) op Vlieland” en Arend Timmerman Azn. besluit met een „Samenvatting van het onderzoek aan de bonte strandloper, aangevuld met enige literatuurgegevens”. Het is jammer dat wij niet dieper op het nauwgezette onderzoek van deze vogelwerkgroep op Vlieland in kunnen gaan. Het is van groot belang dat men de verkregen gegevens in een uitgave heeft samengevat, zodat deze niet verloren raken en er gemakkelijker door anderen op voortgewerkt kan worden. Bovendien kunnen verkregen gegevens over het Waddengebied niet snel genoeg worden gepubliceerd in verband met de vele gevaren die dit gebied bedreigen.

J.T.

Frank de Miranda en Arend Timmerman Azn. (redactie: indeling, opzet en verzorging): Wadvogels op Vlieland. Deel 2. Met kaartjes en tekeningen van Arend Timmerman Azn. en Luit Buurma. Gestencilde uitgave 101 pag. (1970).

„Wadvogels op Vlieland” zijn verkrijgbaar door storting van resp. f 1,75 (+ f 0,60 portokosten) voor deel 1 en f 2,— (+ f 0,60 portokosten) voor deel 2 op postgironr. 2009225 t.n.v. Arend Timmerman Azn., Clarendallaan 2, Harderwijk.

Binnenkort verschijnt het derde deel naar aanleiding van het werkgroepkamp in 1970 en de maandelijkse tellingen daarna. Naast een avifauna zullen er opnieuw een aantal steltlopers en eenden worden besproken, alsmede het gehele stern-verslag over de periode 1966 t/m 1970.

Vögel in Käfig und Voliere

Inmiddels zijn de afleveringen 11 (koolmees, zwarte mees, zwartkopboomklever, boomklever), 12 (rotsklever, rotskruiper, kortsnavelboomkruiper, boomkruiper) en 13 (inhoud van het tweede deel, kleurenplaten en tekst t/m pag. 285 en enkele wijzigingen) verschenen, waardoor deel 2 nu volledig is.

Dit handboek dat reeds jarenlang in afleveringen verschijnt geeft ons uitgebreide informatie over namen, beschrijving, verbreiding, (met kaartje), rassen, levenswijze, voedsel, kweek, rui enz. enz. van de Europese zangvogels.

Deel 3 begint met de vinkachtigen en gorzen. Dr. Jürgen Nicolai heeft wegens tijdgebrek van verdere medewerking moeten afzien, K. Sabel zal zijn werk vervolgen.

Een boek waar men na veel geduld een prachtige informatiebron heeft over onze Europese zangvogels. Het is jammer dat de afleveringen zo onregelmatig verschijnen.

J.T.

Dr. Jürgen Nicolai & Hans E. Wolters: Vögel in Käfig und Voliere. Ein Handbuch für Vogelliebhaber. Deel 2, met 23 verbreidingskaartjes en vele zwart-wit afbeeldingen, 285 pag., 7 kleurenplaten van D. M. Henry, G. M. Henry en H. Heinzl. Uitg. Verlag Hans Limberg, Aachen. Prijs per aflevering DM 4.80.

We stinken er in..! (deel 2)

Tv. programma's als „We stinken er in...!” maken indruk op de kijkers en daarvan blijft, in tegenstelling tot vele andere programma's, wat bij de mensen hangen en het stemt tot nadenken. De reacties van kijkers op deze tv. documentaire (8 februari 1971 door de NCRV uitgezonden) waren zo veelvuldig dat een vastleggen van deze documentaire in boekvorm bittere noodzaak bleek. Het gedrukte woord en beeld heeft de bewegende beelden vastgelegd voor altijd. Voor u, om er maar vooral goed kennis van te kunnen nemen! Vóórdat we er in stikken.

Jan van Hillo & Wolf Kielich: We stinken er in..! deel 2 — het uur van de waarheid — 111 pag. (1971), vele ill. Uitg. Van Holkema & Warendorf, Bussum. Prijs f 4,90.